

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Marie Pěňčíkové, Pavla Kováčika, Miloslavy Vostré a Stanislava Grospiče na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 515)

Vláda na své schůzi dne 22. července 2019 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, a zaujala k tomuto návrhu zákona **neutrální** stanovisko s tím, že upozorňuje na některé níže uvedené skutečnosti, které je vhodné v rámci dalšího legislativního procesu zohlednit.

1. Vláda konstatuje, že chápe záměr předkladatelů posílit ochranu zemědělského půdního fondu, současně však upozorňuje na skutečnost, že návrh míří špatným směrem a obsahuje řadu nedostatků. V praxi by navrhovaná úprava představovala významné dopady na občany České republiky v podobě paralýzy výstavby rodinných domů a zastavení potřebného rozvoje obcí, avšak nezabránila by dalšímu rozšiřování záboru ploch pro průmyslové účely, což měl být zřejmě hlavní cíl překládané novely.
2. Vláda dále připomíná, že podle stávající právní úpravy je možné pro nezemědělské účely v nezbytném případě použít zemědělskou půdu i mimo zastavěné území, a to nejen pro záměry ve veřejném zájmu převažujícím nad zájmem ochrany zemědělského půdního fondu. Omezení odnětí s kritériem výrazně převažujícího jiného veřejného zájmu nad zájmem ochrany zemědělského půdního fondu je ve stávající právní úpravě pouze u půdy I. a II. třídy ochrany. Poměrování veřejného zájmu se děje v procesu územního plánování a následně ve výjimečných případech v řízení o souhlas s odnětím zemědělské půdy, zejména nebyla-li převaha veřejného zájmu poměřena v procesu územního plánování. Navrhovanou právní úpravou by podle názoru vlády orgány ochrany zemědělského půdního fondu byly zatíženy vždy procesem poměrování převažujícího veřejného zájmu nad zájmem ochrany zemědělského půdního fondu. Tento stav by vzhledem k zahlcení příslušných orgánů vedl buď k tomu, že by v praxi

nebyla výjimka pro vynětí pozemku ze zemědělského půdního fondu udělována v podstatě nikdy, neboť by tyto orgány paušálně konstatovaly převahu veřejného zájmu na ochraně půdy, anebo by orgány ochrany zemědělského půdního fondu naopak bez dalšího předpokládaly vyšší veřejný zájem na vynětí pozemků. Tak či onak by se poměrování veřejných zájmů stalo formalitou, neboť by dotčené orgány nemohly z kapacitních důvodů tak jako dosud skutečně pečlivě a se zvážením všech okolností v konkrétních případech rozhodnout, jaký veřejný zájem by měl dostat přednost.

3. Navrhovaná právní úprava dále ukládá povinnost nahradit zemědělskou půdu odnímanou ze zemědělského půdního fondu minimálně ve stejné výměře půdou k zemědělské činnosti nevyužívanou (ležící ladem nebo zastavěnou neužívanými a zchátralými stavbami), a tuto půdu zrehabilitovat. Podle mínění vlády však není řešena otázka, zda existuje dostatek pozemků ke kompenzaci odnímaných pozemků, a to minimálně ve stejné výměře záboru. Navrhovaná povinnost provádět náhradní rekultivace za odnímanou zemědělskou půdu platila do roku 1992 a byla obsažena v zákoně č. 53/1966 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění zákona č. 75/1976 Sb. Tato právní úprava se však pro nedostatek vhodných pozemků k rekultivaci v praxi neosvědčila. Proto v zákoně č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, již tato povinnost stanovená není. Při výběru náhradních pozemků docházelo např. ke střetům se zájmy ochrany přírody a krajiny či ochrany vod. Z právního hlediska je náhrada za zabírané pozemky jinými pozemky navíc velice problematická pro nesouladné vlastnictví k těmto pozemkům.
4. Předkladatelé dále tvrdí, že jejich návrh nebude mít žádný dopad na státní rozpočet, ani rozpočty krajů a obcí. Desetinásobné navýšení odvodů za odnětí zemědělské půdy však podle názoru vlády nepochybně na státní rozpočet i rozpočty obcí a krajů dopad mít bude, a to nejen v podobě zvýšených příjmů za zvýšené odvody, ale v mnoha případech i v podobě zvýšených výdajů, neboť jsou to i kraje a obce, které pro svůj rozvoj často požadují vynětí pozemků ze zemědělského půdního fondu. Skutečnou analýzu finančních dopadů však předkládaný návrh zcela postrádá.
5. Závěrem vláda konstatuje, že návrh rovněž není legislativně technicky správně zpracován. Právní povinnost kompenzace by měla být dána v zákoně obecně. Správní úřad správním aktem má tuto povinnost konkretizovat až s ohledem na rozhodovaný případ (výměra). Není jasný vztah mezi ustanovením o poměrování veřejných zájmů

obecně podle nově navrhovaného ustanovení v § 4 odst. 1 předloženého návrhu zákona a stávajícím ustanovením § 4 odst. 3 a 4 předmětného zákona o poměřování veřejných zájmů u zemědělské půdy I. a II. třídy ochrany. Vzhledem k navrhovanému obsahu, který se dotýká jak procesu územního plánování, tak řízení o souhlas s odnětím zemědělské půdy, by mělo být přechodné ustanovení formulováno precizněji.